

Meditsiin ja meedia

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Tervis ja arstiabi on kogu ühiskonna ja iga inimese jaoks tundlik teema. Viimastel aastatel on toimunud muutused inimeste arusaamades meditsiinist ja arstiabist. See ei ole enam arstide tsunftsisene tabuteema, inimestel on ise õigus otsustada oma tervise ja osutatava arstiabi üle, tunnistame patisendi autonoomiat. Ajakirjandus – meedia laias mõistes – huvitub järjest enam kõigest ja kajastab seda, mis on seotud tervise ja arstiabiga. Sagedasti on ajakirjanikel ja arstidel erinevad lähenemisnurgad ja arusaamad probleemidest. Meedia informeerib inimesi, stimuleerib diskussiooni, kuid osapooli vastandades toob ka esile konfliktid.

Sotsiaalministeerium, haigekassa ja pressinõukogu korraldasid 20. septembril 2007 Tallinnas konverentsi, kus osalesid nii arstid kui ka ajakirjanikud. Ürituse korraldamise initsiatiiv tuli era kliinikult Fertilitas. Ürituse eesmärk oli tõhustada koostööd meditsiiniprofessionaalide ja meediaväljaannete vahel osapoolte seisukohtade ja hoiakute esiletoomise ning avameelse dialoogi kaudu.

Analoogseid meedikute ja ajakirjanike kohtumisi on sel aastakümnel peetud veel kahel korral – 2002. a ja 2006. a – ning neid on kajastatud ka meie ajakirjas (1, 2).

Nagu märkis prof Margus Lember, on nii arstid kui ka ajakirjanikud mõlemad ühiskonna teenistuses ja mõlemal on vahedad relvad, millega saab nii head kui ka kurja teha. Sellepärast on hädavajalik, et mõlemad pooled jälgiksid rangelt eetilisi tõekspidamisi, oleksid suure empaatiavõimega ja vastastikku usaldavad. Konverentsi moderaator, pressinõukogu esimees Eve Rohitla parafraseeris korduvalt Eesti ajakirjanduse korüfee Juhan Peegli mõtet – ajakirjanikud võime olla, kuid inimesed peame olema – ja oli veendunud, et see kehtib ka arstide puhul.

Eesti Ekspressi ajakirjanik Heidit Kaio arutles, et arstidel on meditsiiniküsimustes teadlase lähenemine: enne korduvalt läbi mõtelda ja arutleda, seejärel kirja panna. Ajakirjanikud seevastu otsivad trendi, hetkeuudist. Neid huvitab meditsiiniküsimuste puhul enam emotsionaalne pool: rõõm, mure, viha jne. Sageli sunnib aeg tagant, sest lugu peab kiiresti ilmuma ning kõike ei jõua kontrollida ja kooskõlastada. See on võimalik vigade ja möödalaskmiste allikas. Arstid on seevastu mõnigi kord ajakirjanike suhtes asjatult tõrjuvad ja kidakeelsed.

Meditsiiniküsimusi avalikustavat infot reguleerib ka isikuandmete kaitse seadus, mistõttu on arstidel ja meditsiiniasutusel piirid, millest üle ei saa astuda. Mainitud seaduse parandused hakkavad kehtima uuel aastal ja regionaalhaigla infojuht Inga Lill lubas neid lahkelt tutvustada ka Eesti Arsti lugejaile.

Üldiselt nõustusid kõik sõnavõtjad, nii arstid kui ka ajakirjanikud, et enamikul juhtudest on konfliktide ja väärarusaamade põhjuseks vähene suhtlemine. Alati ei suuda arstid patsiendile, nende omastele ja ka ajakirjanikele piisava arusaadavusega selgitada tervise- ja raviprobleemide tähendust ning abi võimalusi. Ei piisa vaid rääkimisest, tuleb aru saada, kas vestluspartner sisuliselt mõistis, mida talle räägiti. Inimese tervise ja raviprobleeme tuleb käsitleda heal professionaalsel tasemel nii arstide kui ka ajakirjanike poolt.

Kirjandus

1. Tomberg T. Arst, ajakirjandus ja eetika. Eesti Arst 2002;81:316–8.
2. Sinisalu V. Arstid ja avalikkus. Eesti Arst 2006;85:780–2.

eestiarst@eestiarst.ee